EQUAL

TOGETHER WE STAND FOR GENDER EQUALITY

A.N.C.E

FARG'ONA VILOYATI "MEHRJON" AYOLLAR VA BOLALAR MARKAZI

Co-funded by
the European Union

Xush kelibsiz!

Trening dasturi

- **1-kun** – Gender tengligi va uydagi zo'ravonlikka qarshi kurash
- **2-kun** – Gender tengligi va uydagi zo'ravonlikka qarshi kurash
- **3-kun** – FJT-ning ayollar va qizlarga yaxshiroq xizmatlar ko'rsatish va qo'llab-quvvatlash salohiyatini kuchaytirish
- **4-kun** – FJT-ning ayollar va qizlarga yaxshiroq xizmatlar ko'rsatish va qo'llab-quvvatlash salohiyatini kuchaytirish

EQUAL

A.N.C.E

Co-funded by the European Union

Trening qoidalari

- Vaqtida keling
- Bir-biringizga quloq soling
- Bir-biringizni hurmat qiling
- O'zingizning bilimingiz, tajribangiz va g'oyalaringiz bilan ijobiy hissa qo'shing
- Yana nimadir bormi?

EQUAL

A.N.C.E

Co-funded by the European Union

Siz qanday turdagi tashkilotni vakillik qilasiz?

INFORMAL GROUP

NGO

OTHER

Tashkilotingiz necha yoshda?

< 5 YEARS

10+ YEARS

5-10 YEARS

U bilan faxrlanasizmi?

YES, I AM

MORE OR LESS

NO, I AM NOT

Keling, bir-birimiz bilan tanishamiz

Hali tanimaydigan sherigingizni toping va undan so'rang:

1. Ismi
2. Tashkilot
3. Mavzu bo'yicha ish tajribasi
4. Treningdan kutilgan natijalar

Ehtiyotkorlik bilan tinglang va sherigingizni guruh bilan tanishtirishga tayyor bo'ling. Har biringizga 2 daqiqa vaqt beriladi.

Fikrlar va savollar uchun to'xtash joyi

<u>Quyidagilarga ega bo’lgan hollarda post eslatmasini qo’ying:</u>

- Fikr
- Savollar

Bu haqda keyinroq to‘xtalamiz

I bo’lim:

Muqaddima va terminologiya

Jins va genderni aniqlash

"Jins" va "Gender" haqida tushunchangizni berish uchun stikerlardan foydalaning.

Jins va gender – Ta'riflar

Jins:

- Odamlar va hayvonlarning biologik atributlarining diapazoni birinchi navbatda jismoniy va fiziologik xususiyatlar, jumladan xromosomalar, genlar ifodasi, gormonlar darajasi va funktsiyalari, reproduktiv/jinsiy anatomiya bilan bog'liq.
- Jins odatda ayol yoki erkak deb tasniflanadi, lekin jinsni tashkil etuvchi biologik belgilar va bu xususiyatlarning qanday namoyon bo'lishida farqlar mavjud.

Gender:

- Ijtimoiy jihatdan qurilgan rollar, xulq-atvor, o'zini namoyon qilish va qizlar, ayollar, o'g'il bolalar, erkaklar va gender xilma-xilligi.
- Bu odamlarning o'zini va bir-birini qanday tanishi, ular qanday harakat qilishlari va o'zaro ta'siri, jamiyatda kuch va resurslar taqsimotiga ta'sir qiladi.
- Gender identifikatori ikkilik (qiz/ayol, yigit/erkak) bilan chegaralanmaydi va statik emas; u kontinuumda mavjud va vaqt o'tishi bilan o'zgarishi mumkin.

Co-funded by the European Union

Shaxsiy ta'sirni o'rganish

Vaqt jadvalini chizish va gender ta'siri sizning hayotingizni qanday shakllantirganini va gender ongining asosiy daqiqalarini aks ettirish uchun stikerlardan foydalaning.

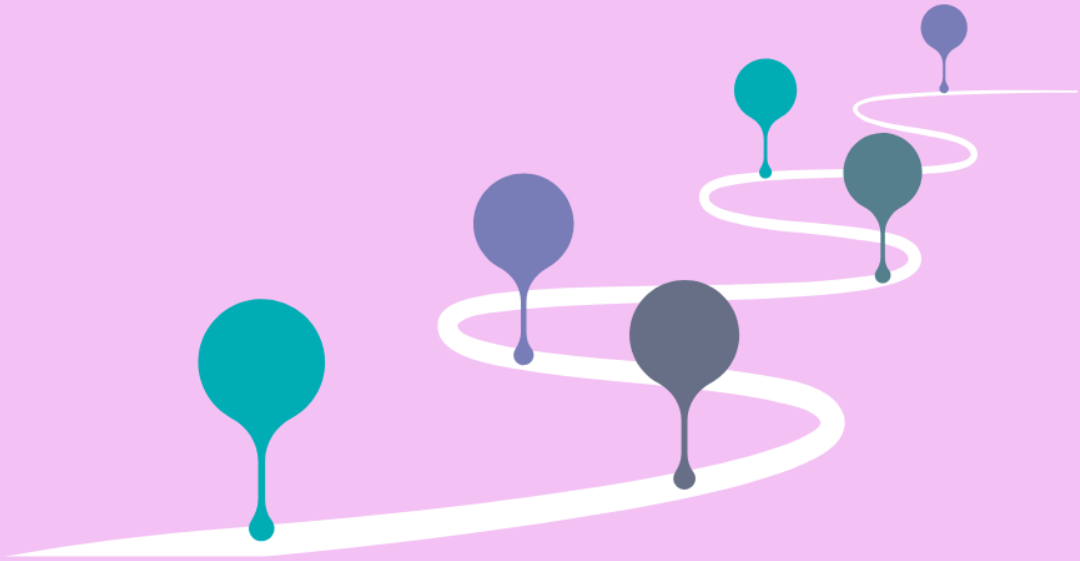

Genderlar tengligi va genderlar tengsizligi - Ta'riflar

Shartlarni aniqlash uchun so'zlar, iboralar va rasmlardan iborat kamida 5 ta stikerdan foydalaning.

- “Genderlar tengligi” va
- “Genderlar tengsizligi”,

ta'rif sifatida ham, kundalik ta'sir sifatida ham

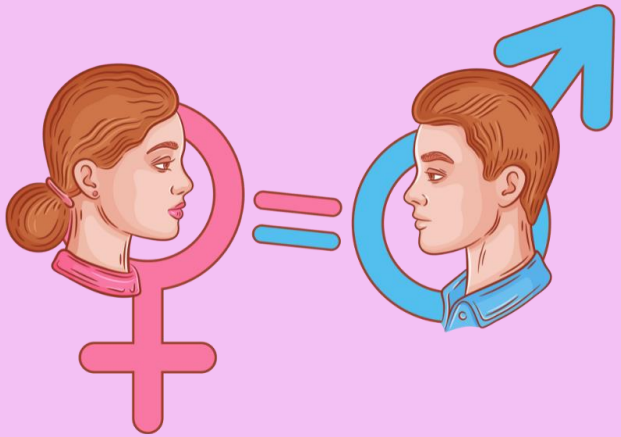

Genderlar tengligi – Ta’rifi

- Jinsdan qat'i nazar, resurslar va imkoniyatlardan foydalanishda teng qulaylik holati, u iqtisodiy ishtirok etish va qaror qabul qilishni o'z ichiga olishi mumkin
- Turli xil xulq-atvor, intilish va ehtiyojlarni jinsidan qat'iy nazar teng baholash holati.
- UNICEF ta’rifi: “ayollar va erkaklar, qizlar va o‘g‘il bolalar bir xil huquqlardan, resurslardan, imkoniyatlardan va himoyalardan foydalanadilar. Bu qizlar va o'g'il bolalar, ayollar va erkaklar bir xil bo'lishini yoki aynan bir xil munosabatda bo'lishlarini talab qilmaydi.
- 2017 yil holatiga ko'ra, bu BMT-ning 17 barqaror rivojlanish maqsadlarining (BRM-lar) 5-inchisidir.

Co-funded by the European Union

Genderlar tengsizligi – Ta’rifi

- Jinsga qarab odamlarga teng munosabatda bo'lmaydigan ijtimoiy hodisa.
- Genderlik kamsitish yoki seksizm tufayli yuzaga kelishi mumkin
- Jamiyatda hukmron bo'lgan biologiya, psixologiya yoki madaniy me'yorlardagi farqlar (ham empirik, ham ijtimoiy tuzilmalar) tufayli yuzaga kelishi mumkin.
- Butun dunyo bo'ylab bu hodisa asosan sog'liqni saqlash, ta'lim va iqtisodiy hayot kabi sohalarda ayollarga ta'sir qiladi.

- Genderlar tengsizligi har yili BMT Taraqqiyot Dasturining Inson taraqqiyoti bo'yicha hisobotlarida o'lchanadi.

Co-funded by the European Union

Ijtimoiy normalar va stereotiplar – Ta’riflar

- **Ijtimoiy normalar** guruhlar tomonidan qabul qilinadigan xulq-atvorning umumiy standartlaridir. Ijtimoiy normalar jamiyat a'zolarining xatti-harakatlarini tartibga soluvchi yoki qoidalar va qonunlarga kodlangan norasmiy tushunchalar bo'lishi mumkin.
- **Stereotip** - bu guruh a'zolari tomonidan umumiy bo'lgan va alohida ma'noga ega bo'lgan soddalashtirilgan va standartlashtirilgan tushuncha yoki tasvir.

Co-funded by the European Union

Jinsiy zo’ravonlik (JZ) – Ta’riflar

- Biror kishini genderi tufayli nishonga oladigan zo'ravonlik yoki ma'lum bir jinsdagi shaxslarga nomutanosib ravishda ta'sir qiladigan zo'ravonlik.
- Ayollarga nisbatan zo'ravonlik inson huquqlarining buzilishi va ayollarga nisbatan diskriminatsiyaning bir shakli sifatida tushuniladi va quyidagilarga olib keladigan yoki olib kelishi mumkin bo'lgan barcha gender zo'ravonlik harakatlariga taalluqlidir: 1) jismoniy zarar, 2) jinsiy zarar, 3) psixologik yoki 4) iqtisodiy zarar yoki 5) ayollarni azoblash.
- Ayollar va qizlar gender asosidagi zo'ravonlikning asosiy qurbonlari bo'lishlari bilan birga, bu oilalar va jamiyatlarga jiddiy zarar etkazadi.

Co-funded by the European Union

Jinsiy zo’ravonlik (JZ) – Ta’riflar

https://www.youtube.com/watch?v=JZqAuRa7o7w

JZ shakllari

- Jismoniy – jarohatlar, azob-uqubatlar va sog'liq bilan muammolari va og'ir holatlarda hatto o'limga olib kelishi mumkin. Odatdagi shakllarga kaltaklash, bo'g'ish, surish va qurol ishlatish kiradi.
- Jinsiy – roziliksiz jinsiy harakatlar, jinsiy harakatlarga urinishlar, odam savdosi yoki ularning roziligisiz uning jinsiy orientatsiyasiga qaratilgan harakatlar.
- Psixologik – ruhiy zo'ravonlik, masalan, nazorat qilish, majburlash, iqtisodiy zo'ravonlik va shantaj.

Co-funded by the European Union

JZ misollari

- Istaksiz jismoniy aloqa (masalan, teginish, quchoqlash, erkalash va boshqalar.)
- Provokatsion qarashlar (masalan, tana qismlarigava boshqalar.)
- Jinsiy yoki behayo hazillar, hikoyalar va boshqalarni aytish.
- Sizning shaxsiy hayotingiz, tashqi ko'rinishingiz yoki anatomiyangiz haqida jinsiy/jinsiy sharhlar va haqoratli savollar.
- Jinsiy ma’nodagi og'zaki bo'lmagan xatti-harakatlar (masalan, shivirlash yoki hushtak chalish, ko'z qisish, tana qismlarini ko'rsatish va hokazolar)
- Pornografik/tajovuzkor jinsiy materiallarni (fotosuratlar, rasmlar, narsalar va boshqalar) ko’rsatish.
- Xatlar, eslatmalar, elektron pochta xabarlari, telefon qo'ng'iroqlari yoki jinsiy/tajovuzkor materiallar.
- Jinsiy aloqada bo'lish, to'g'ridan-to'g'ri yoki bilvosita tahdid qilish yoki istalmagan jinsiy faoliyat uchun pora olish maqsadida tovlamachilik
- Uchrashuv yoki jinsiy aloqa uchun doimiy talablar/bosim
- Doimiy ta'qib qilish
- Zo'rlash, zo'rlashga urinish yoki jinsiy tajovuz

Co-funded by the European Union

JZ – BMT ma’lumotlari

- Birlashgan Millatlar Tashkilotining Aholishunoslik jamg'armasi (UNFPA) genderga asoslangan zo'ravonlikka javob berish va kamaytirish bo'yicha ishlaydigan etakchi agentlikdir.
- JZ dunyodagi eng keng tarqalgan inson huquqlari buzilish (UNFPA) turlaridan biridir
- Har uch ayol-qizdan biri yaqin sherigiga, jinsiy zo'ravonlikka yoki ikkalasiga ham duchor bo'lgan (UNFPA)
- O'rtacha har 11 daqiqada bir ayol yoki qiz oila a'zosi tomonidan o'ldiriladi (UNFPA).
- Bugungi kunda 200 million ayol-qizlar ayol jinsiy a'zolarini kesish jarayonidan o’tgan (UNFPA)
- Har beshinchi qiz 18 yoshgacha turmushga chiqadi (UNFPA)
- Bu amaliyotlarning barchasi gender tengsizligidan kelib chiqadi (UNFPA)

Co-funded by the European Union

JZ – Tarkibiy muammo

https://www.youtube.com/watch?v=SBDDLchVu6I

Co-funded by
the European Union

THE ICEBERG MODEL

murder
rape and sexual abuse
physical and emotional abuse
control and threats
leadership barriers
gender pay gap
glass ceiling
degrading language
sexualisation of women
rigid traditional roles
sexist comments & jokes
NRL
gippsland women's health
VICTORIA State Government
@NRL

Savollar?

1.

Ayollarni himoya qilish va JZ-ga qarshi kurash to'g'risidagi evropa qonunchiligi

Istanbul konventsiyasi

- Yevropa Kengashining ayollarga nisbatan zo‘ravonlik va oiladagi zo‘ravonlikning oldini olish va unga qarshi kurash to‘g‘risidagi konventsiyasi – “Istanbul konventsiyasi” – Yevropa Kengashining ayollarga nisbatan zo‘ravonlik va oiladagi zo‘ravonlikka qarshi inson huquqlari to'g'risidagi shartnomasidir.
- Bu ushbu sohadagi xalqaro standartlar uchun etalon hisoblanadi.
- Bu “ayollarga nisbatan zo‘ravonlikka qarshi kurashning keng qamrovli huquqiy asosi va yondashuvini yaratuvchi” birinchi qonuniy kuchga ega hujjatdir.
- Konventsiya ayollarga nisbatan zo'ravonlik ayollar bo'lganligi sababli ularga nisbatan amalga oshiriladigan jinsiy zo'ravonlikning bir turi ekanligini tushunishga asoslanadi.
- Davlat ushbu muammoni har qanday ko'rinishda to'liq hal etishi va ayollarga nisbatan zo'ravonlikning oldini olish, jabrlanganlarni himoya qilish va aybdorlarni javobgarlikka tortish choralarini ko'rish majburiyatiga ega. Aks holda, bu davlat zimmasiga yuklanadi.

Co-funded by the European Union

Istanbul konventsiyasi – Imzolovchilar

- 2019-yil mart oyi holatiga ko‘ra, u 45 davlat va Yevropa Ittifoqi tomonidan imzolangan.
- 2012-yilning 12-martida Turkiya konventsiyani ratifikatsiya qilgan birinchi davlat bo‘ldi, 2013-yildan 2024-yilgacha 37 ta boshqa davlat va Yevropa Ittifoqi keyingi o‘rinlarni egalladi.
- Konventsiya 2014-yil 1-avgustda kuchga kirdi.
- 2021-yilda Turkiya konvensiyadan roziligini qaytarib olgan birinchi va yagona davlat bo‘ldi.
- 2023-yil 1-iyunda Yevropa Ittifoqi Kengashi Yevropa Ittifoqining Istanbul konventsiyasiga qo‘shilishini ma’qulladi. 2023-yil 28-iyun kuni Yevropa Ittifoqi Istanbul konventsiyasini ratifikatsiya qildi.

Co-funded by the European Union

Istanbul konventsiyasi – Muhim fikrlar

- Ayollarga nisbatan zo'ravonlikka chek qo'yish bo'yicha Yevropa tarixiy shartnoma
- Ayollarning jinsiy zo'ravonlikka duch kelganini tan olish
- Ayollarga nisbatan zo'ravonlikning ko'plab shakllariga javob berish
- To'rtta maqsad: Oldini olish, himoya qilish, ta'qib qilish va kelishilgan siyosat
- Barcha xilma-xillikdagi barcha ayollar va qizlarning xavfsizligi va imkoniyatlarini kengaytirish.
- Trendlar va muammolarni aniqlash uchun nazorat qilish mexanizmi
- Amaldagi Istanbul konventsiyasi: o'zgarishlarni rag'batlantirish va impulsni yaratish

Co-funded by the European Union

Istanbul konventsiyasi – Izohli hisobot

- Ayollarga nisbatan zo'ravonlik va oiladagi zo'ravonlikning oldini olish va unga qarshi kurashish bo'yicha Yevropa Kengashi Konventsiyasiga tushuntirish hisoboti juda muhim qo'shimcha hujjatdir. Istanbul, 11 may, 2011 yil.
- Unda Konventsiyaning har bir moddasi bo'yicha batafsil ma'lumot berilgan.
- Bu yerda to’liq o‘qing - https://rm.coe.int/1680a48903

Co-funded by the European Union

Istanbul konventsiyasi – Ta’riflar

3-modda – Ta’riflar

- “Ayollarga nisbatan zo'ravonlik” - inson huquqlarining buzilishi va ayollarga nisbatan kamsitishning bir shakli va ayollarga jismoniy, jinsiy, ruhiy yoki iqtisodiy zarar etkazish yoki azob-uqubatlarga olib keladigan genderga asoslangan zo'ravonlikning barcha harakatlari, shu jumladan, jamoat yoki shaxsiy hayotda sodir bo'lishidan qat'i nazar, bunday harakatlar bilan tahdid qilish, majburlash yoki o'zboshimchalik bilan ozodlikdan mahrum qilish;
- “Oiladagi zo'ravonlik” - aybdorning jabrlanuvchi bilan bir joyda yashashi yoki yashaganligidan qat'i nazar, oila yoki uy xo'jaligida, sobiq yoki hozirgi turmush o'rtoqlar yoki sheriklar o'rtasida sodir bo'lgan barcha jismoniy, jinsiy, psixologik yoki iqtisodiy zo'ravonlik harakatlari;
- “Gender” - ma'lum bir jamiyat ayollar va erkaklar uchun mos deb hisoblaydigan ijtimoiy jihatdan qurilgan rollar, harakatlar, faoliyat va fazilatlar;
- “Ayollarga nisbatan jinsiy zo'ravonlik” ayol bo'lgani uchun unga qarshi qaratilgan yoki ayollarga nomutanosib ravishda ta'sir qiladigan zo'ravonlikni anglatadi.

Co-funded by the European Union

Yevropa Ittifoqi (1) – Chora-tadbirlar

- Evropa Ittifoqi ayollar va bolalarni 1) qonunchilik va 2) amaliyot orqali gender va oilaviy zo'ravonlikdan himoya qiladi.
- YI 2017-yilda Istanbul konventsiyasini imzolagan va qabul qilish jarayoni 2023-yilning iyun oyida yakunlangan.
- Yevropa Komissiyasi Konventsiyaning Yevropa Ittifoqiga qabul qilinish sohalarida bajarilishini muvofiqlashtiradi va nazorat qiladi.
- Yevropa Ittifoqining genderlar tengligi strategiyasi 2020–2025 ayollarga nisbatan gender asosidagi zo‘ravonlik va oiladagi zo‘ravonlikni to’xtatish bo‘yicha chora-tadbirlar kompleksini nazarda tutadi.
- Shuningdek Yevropa Ittifoqi himoya choralarini o'zaro tan olish uchun vositalarni yaratdi.

Co-funded by the European Union

Yevropa Ittifoqi (2) – Chora-tadbirlar

- Shuningdek, a'zo davlatlar ishga joylashish, tovarlar va xizmatlarga kirish va etkazib berishda jinsiy zo'ravonlikni taqiqlashlari kerak.
- 2023-yil 29-noyabrda Komissiya Genderga asoslangan va oiladagi zo‘ravonlikning oldini olish bo‘yicha Yevropa Ittifoqi tarmog‘ini tuzdi.
- Komissiya gender asosidagi zo'ravonlikka qarshi kurashish bo'yicha loyihalarni amalga oshiruvchi tashkilotlarni moliyalashtiradi.
- Shuningdek, Yevropa Ittifoqi gender tengligi masalalari bo'yicha ilg'or tajriba almashishni tashkil etish orqali Yevropa Ittifoqi mamlakatlari o'rtasida umumiy yechimlarni izlashga yordam beradi.
- Shuningdek, Yevropa Ittifoqi gender asosidagi zo'ravonlik bo'yicha tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlaydi.

Co-funded by the European Union

Yevropa Ittifoqi (3) – Yangi direktiva

- 2022-yil 8-martda Komissiya ayollarga nisbatan zo‘ravonlik va oiladagi zo‘ravonlik bo‘yicha direktiva bo‘yicha taklifni qabul qildi. U onlayn yoki oflayn rejimda sodir bo'lishidan qat'i nazar, bunday zo'ravonlikdan Yevropa Ittifoqi bo'ylab minimal himoya darajasini ta'minlashga qaratilgan.
- 2024-yil 6-fevralda Komissiya Yevropa parlamenti va Kengashi o‘rtasida 2022-yil mart oyidan boshlab ayollarga nisbatan zo‘ravonlik va oiladagi zo‘ravonlikka qarshi kurash bo‘yicha Direktiva bo‘yicha Komissiya taklifi bo‘yicha erishilgan siyosiy shartnomani mamnuniyat bilan qabul qildi.

Yevropa Ittifoqi (4) – Yangi direktiva – Asosiy elementlar

- Zo'rlash, ayollarning jinsiy a'zolarini kesish va kiber zo'ravonlikni jinoiylashtirish
- Xavfsiz hisobot berish va xavfni baholash tartib-qoidalari
- Sud jarayoni davomida jabrlanuvchilarning shaxsiy daxlsizligini hurmat qilish va zararni qoplash huquqi
- Ishonch telefonlari va zo'rlash inqirozi markazlari orqali jabrlanuvchilarni qo'llab-quvvatlash
- Yaxshilangan muvofiqlashtirish va hamkorlik

Co-funded by the European Union

JZ to'g'risidagi O'zbekiston qonunchiligi

EQUAL

A.N.C.E

Co-funded by
the European Union
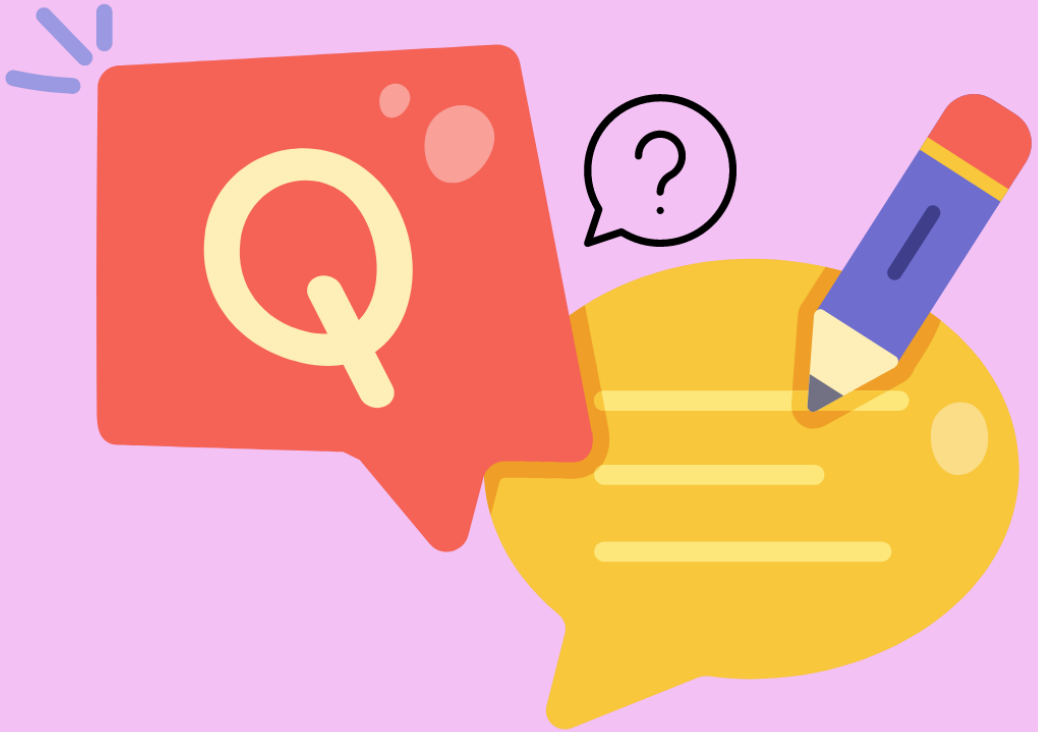
Savollar va izohlar vaqti